

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DİLEKÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı

15 Mart 2023 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

Sayfa

1.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, 6 Şubat günü yaşanan depreme ve bugün meydana gelen sel felaketine, iki yasama döneminde de Dilekçe Komisyonu Başkanı olarak seçilmesinden dolayı herkese teşekkür ettiğine, Komisyonun 26'ncı ve 27'nci Yasama Dönemlerindeki faaliyetlerine ve bugün Komisyonda yapılacak sunumlara ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, Komisyonun Avrupa ülkelerine yaptığı ziyaretlere ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Abdülhadi Turus'un yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik yaptıkları çalışmalarla ilgili yapacağı sunuma ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, 26'ncı ve 27'nci Dönem'de Komisyon çalışmalarına katkı veren herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanı Emrah Hurma'nın, Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı başlıklı çalışmaya ilişkin açıklaması

2.- Kayseri Milletvekili İsmail Tamer'in, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

3.- Bolu Milletvekili Fehmi Kıpçtı'nın başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

4.- Kırşehir Milletvekili Mustafa Kendirli'nin, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı Şeyma Seçilmiş'in "Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı" başlıklı çalışma hakkında sunumu

2.- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Abdülhadi Turus'un Başkanlığın Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilere yönelik faaliyetleri hakkında sunumu

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELE

1.- Komisyon Genel Kuruluna sevk edilen Göksel Soyugüzel'in 16 Mart 2022 tarihli ve 22494 sayılı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilerin sorunları konulu dilekçesine ilişkin

B)ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Sosyal Kooperatifiçilik Kapsamında İsrafin Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Raporu

VI.- KARARLAR

1.- Göksel Soyugüzel'in 16 Mart 2022 tarihli ve 22494 sayılı Dilekçesi'nin karar konusu olamayacağına dair Komisyonun kararı

DİLEKÇE KOMİSYONU

1'inci Toplantı

15 Mart 2023 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dilekçe Komisyonu saat 14.41'de açıldı.

Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır,

6 Şubat günü yaşanan depreme ve bugün meydana gelen sel felaketine, iki yasama döneminde de Dilekçe Komisyonu Başkanı olarak seçilmesinden dolayı herkese teşekkür ettiğine, Komisyonun 26'ncı ve 27'nci Yasama Dönemlerindeki faaliyetlerine ve bugün Komisyonunda yapılacak sunumlara,

Komisyonun Avrupa ülkelerine yaptığı ziyaretlere,

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Abdülhadi Turus'un yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik yaptıkları çalışmalarla ilgili yapacağı sunuma,

26'ncı ve 27'nci Dönemde Komisyon çalışmalarına katkı veren herkese teşekkür ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanı Emrah Hurma, Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı başlıklı çalışmaya,

Kayseri Milletvekili İsmail Tamer, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine,

Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine,

Kırşehir Milletvekili Mustafa Kendirli, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Yasama Uzmanı Şeyma Seçilmiş tarafından, "Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı" başlıklı çalışma,

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Abdülhadi Turus tarafından, Başkanlığın Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilere yönelik faaliyetleri,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon Genel Kuruluna sevk edilen Dilekçe Komisyonunun 27'nci Dönem 5'inci Yasama Yılı 1'inci Toplantısı'nda görüşmesi yapılan Göksel Soyugüzel'in 16 Mart 2022 tarihli ve 22494 sayılı Avrupa Ülkelerinde Yaşayan Türkiye Kökenlilerin Sorunları Konulu Dilekçesi'nin, verilen önerge üzerine İç Tüzük'ün 116 ve 117'nci maddeleri gereğince karar konusu olamayacağı kabul edildi ve önerge doğrultusunda, Genel Kurul kararı olmak üzere, 22494 sayılı Dilekçe'nin karar konusu olamayacağına dair Komisyonun kararı kabul edildi.

Komisyon Genel Kuruluna sevk edilen 27'nci Yasama Dönemi 5'inci Yasama Yılında Dilekçe Komisyonu bünyesinde kurulan ve çalışmalarına bu yasama yılında da devam eden Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Raporu benimsendi ve yapılan görüşmeler sonucunda kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.04'te toplantıya son verildi.

15 Mart 2023 Çarşamba**BİRİNCİ OTURUM****Açılma Saati: 14.41****BAŞKAN: Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail TAMER (Kayseri)****SÖZCÜ: Fehmi KÜPÇÜ (Bolu)****KÂTİP: Mustafa KENDİRLİ (Kırşehir)**

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 27’nci Yasama Dönemindeki 6’ncı Toplantısı’nı açıyorum.

Toplantı yeterli sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır 'ın, 6 Şubat günü yaşanan depreme ve bugün meydana gelen sel felaketine, iki yasama döneminde de Dilekçe Komisyonu Başkanı olarak seçilmesinden dolayı herkese teşekkür ettiğine, Komisyonun 26’ncı ve 27’nci Yasama Dönemlerindeki faaliyetlerine ve bugün Komisyonunda yapılacak sunumlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcileri, değerli basın mensupları, kıymetli katılımcılar; öncelikle 6 Şubat günü yaşadığımız deprem dolayısıyla tekrar taziyelerimi iletmek istiyorum. Bugün itibarıyla da Adıyaman, Urfa ve Malatya’da bir sel felaketi olduğunu duyduk. Hayatını kaybeden vatandaşlarımız var, kurtarma çalışmaları ve teknik çalışmalar devam ediyor. Ben bir an evvel oradaki arkadaşlarımızın, hemşehrilerimizin, vatandaşlarımızın normal hayata dönmelerini temenni ediyorum, başsağlığı dileklerini iletiyorum.

Sayın milletvekillerim, bildiğiniz gibi, Komisyonumuzun görevleri iki esasta toplanabilir: Bir tanesi, öncelikli görevimiz, dilekçelerin karara bağlanması; ikincisi de Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili yaptığımız çalışmalar. Geçen hafta Karma Komisyonunda Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili yaptığımız çalışmaları arşiv niteliğinde olmak üzere detaylı bir şekilde kayıtlara geçirdik.

Bugün hem kendi sunumumda hem buradaki yapacağımız toplantılarda 26’ncı ve 27’nci Yasama Dönemindeki faaliyetleri hakkında izahatlarda bulunmak istiyorum. Bunun sebebi de şu: 2 yasama dönemi boyunca yani 4 devre üst üste başkanlık görevini ifa eden bir milletvekili arkadaşınızım. 1920’den günümüze 40’tan fazla komisyon başkanı içerisinde Dilekçe Komisyonunda en uzun süre başkanlık yapan vekil unvanına erişmiş bulunmaktayım. Bu vesileyle başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, grup yönetimize, Dilekçe Komisyonumuza Adalet ve Kalkınma Partisini temsil etmemi uygun gördükleri için ve siz çok değerli Komisyon üyelerimize de Komisyon Başkanlığına zatımı seçme lütfunda bulunduğunuz için çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli milletvekilleri, asıl görevi anayasal dilekçe hakkının kullanılması kapsamında vatandaşlarımız ve karşılıklılık esası çerçevesinde Türkiye’de yerleşik yabancıların Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçe ve şikâyetlerin incelenmesidir. 27’nci Dönemde Komisyonumuza gelen toplam başvuru sayısı, 27.602’ye ulaşmıştır. Bu arada bir sunum hazırladı arkadaşlar, onu da ekrandan izleyebiliriz. komisyonumuza başta e-dilekçe sistemi olmak üzere, postayla elden, faksla veya milletvekilleriyle kurumlar üzerinden de dilekçeler gelmektedir. Özellikle e-dilekçe sisteminde, başvuranların başka dilekçelere katılma imkânı bulunmakta olup yoğun bir şekilde bu

formatta kullanılmaktadır. Dilekçe sahiplerinin cinsiyetlerine bakıldığında erkeklerin önde olduğunu görebiliyoruz. İkamet adreslerine göre baktığımızda da 3 büyük ilimizden yani İstanbul, Ankara ve İzmir’den gelen başvuru sayısının fazla olduğunu görüyoruz. Dilekçelerin konuları da Türkiye gündemiyle paralellik arz edecek şekilde devam etmektedir.

Başkanlık Divanı olarak Komisyona gelen dilekçeleri öncelikle inceleyerek 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü çerçevesinde görüşülemeyecek konuları, görüşülemeyecek dilekçeleri karara bağlamaktayız. Genel itibarıyla, gelen dilekçelerin neredeyse tamamı sonuçlandırılmaktadır. İlki 9/8/2018 tarihinde, sonuncusu ise 4/3/2023 tarihinde olmak üzere, 85 Başkanlık Divanı toplantısı yapmış bulunmaktayız. 25.581 dilekçe hakkında 13.577 Başkanlık Divanı kararı alınmış ve 85 cetvel hâlinde yayınlanmıştır. Ayrıca 1.741 dilekçemiz de hıfzedilmiştir. Başkanlık Divanının toplanma sıklığı, teknolojik gelişmelerle birlikte neredeyse yarı yarıya düşmüş bulunmaktadır. Yine teknolojik gelişmeler aynı mahiyetteki dilekçelerin birleştirilerek karara bağlanmasını kolaylaştırmış, karar başına düşen dilekçe sayısı 2 katına çıkmıştır. Bastırılan karar cetvelleri Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin bilgisine sunulmuş ve dağıtım tarihinden itibaren on beş gün içinde itiraz olunmayan Başkanlık Divanı kararları kesinleşerek durum, dilekçe sahiplerine yazılı olarak iletilmiştir.

Komisyonumuza gelen başvurular üzerinde yürütülen çalışmalarda özellikle kanun değişikliği gerektiğinin anlaşılması hâlinde ilgili kurum ve kuruluşlardan meri mevzuat ve yıllara sari istatistikî bilgiler istenmekte olup böylelikle bir taraftan, kanun değişikliği gerektirdiği için dilekçenin görüşülemeyeceğine karar verirken diğer yandan, milletvekillerine kanun teklifi hazırlayabilmesi için bilgi desteği sağlamış bulunmaktayız. Bu tip kararlara kendi aramızda “nitelikli karar” ismini verdik ve bu kararların milletvekilleri için önemli bir hazine olduğunu düşünmekteyiz. Böylesi bilgi yönünden zenginleştirilmiş Başkanlık Divanı kararlarımız yazılı ve görsel basının da yoğun ilgisini çekmektedir.

26’ncı Dönemde olduğu gibi, 27’nci Dönemde de gerek alınan nitelikli Başkanlık Divanı kararlarımız gerekse alt komisyon çalışmaları vesilesiyle Dilekçe Komisyonunun medyada görünürlüğü artmış ve böylelikle toplumsal farkındalık her geçen gün daha da artmaktadır. 17/10/2012 tarihinde hizmete alınmış bulunan e-dilekçe sistemindeki teknolojik yeniliklerle birlikte vatandaşlarımızın teveccühü artmış ve kullanıcı sayısında yüzde 30’lara varan bir artış gözlemlenmiştir. Böylelikle vatandaşların anayasal hakkı olan dilekçe hakkını daha kolay bir şekilde kullanabilmeleri ve başvurulara yönelik işlemlerin daha hızlı ve sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi sağlanmıştır. Bu anlamda, Meclis Başkanımız Profesör Doktor Sayın Mustafa Şentop Bey’e huzurlarınızda teşekkür etmek isterim.

Dilekçe Komisyonumuza gelen dilek ve şikâyetlerden toplumun çoğunluğunu ilgilendiren, ayrıntılı araştırma ve incelemeye ihtiyaç duyulan konular Başkanlık Divanımızca Genel Kurula sunulmaktadır. Böylelikle belirtilen konularda ayrıntılı görüşme ve değerlendirme yapılabilmesini teminen gerekli işlemlerin tüm üyeler eliyle yapılmasındaki zorluk dikkate alınarak genellikle alt komisyon kurulmaktadır. 26’nci Yasama Dönemi’nde kamuda çalışan engelli ya da engelli yakını bulunan işçiler için memurlara tanınan bazı hakların verilmesine dair bir alt komisyon kurmuştuk. Yine kamuoyunda çok konuşulan araç muayene istasyonlarında muayene ücreti ödeme şekliyle ilgili bir alt komisyon kurmuştuk. Özürlü sağlık kurulu raporundaki engellilik oranına “herediter anjioödem” hastalığının dâhil edilememesi sebebiyle yaşanan mağduriyetlerin araştırılmasıyla ilgili bir alt komisyon kurmuştuk. Gıda bankacılığı uygulamasının araştırılması ve yaygınlaştırılması için bir komisyonumuz oldu ve çok da başarılı bir komisyondur bu. FOREX piyasasındaki aracı kurumların, bireysel yatırımcıları mağdur ettikleri iddialarını Sayın Vekilimizin başkanlığında bir komisyon... Sizin değil miydi?

MUSTAFA KENDİRLİ (Kırşehir) – Özcan Bey’in.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Özcan Bey’in...

Daha sonra evlilik ve izdivaç programlarının aile kurumuna olumsuz etkilerinin araştırılması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi için bir komisyon kurduk. Şehir merkezlerindeki işlek caddelerin trafik sorunlarının araştırılması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi için, mesleki eğitim kapsamında staj gören öğrencilere ücret ödenmesindeki sorunlarla ilgili alt komisyonlar kurduk. Gördüğünüz gibi, bütün bu komisyonlar toplumun birçok dinamiğini etkileyen önemli konulardı ve bunlarla ilgili derinlemesine çalışmalar yaptık.

Bu dönemde de 27’nci Dönemde Obezite ile Mücadele Yöntemleri ve Cerrahi Uygulamalardaki Malpraktis İddialarının Araştırılması ve Alınabilecek Önlemlerin Belirlenmesi Alt Komisyonunu çalıştık. Bu da kamuoyunda çok ses getirdi ve bu anlamda, yaptığımız çalışmadan sonra bu ameliyatlardaki sayıların artması ve vefat oranlarının da azaldığını tespit ettik. Devre mülk ve devre tatil sektörlerinde yaşanan mağduriyet iddialarının araştırılması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi için bir alt komisyon kurduk. Fehmi Vekilimiz bu komisyonumuzun Başkanı oldu hatta geçenlerde şöyle bir olay yaşadık: Yaşadığımız depremden sonra devre mülklerle ilgili istatistiki ve daha toparlanmış bilgiye bakanlıkların ihtiyacı oldu. Bizi aradılar ve bunu biz gönderdik, bu da bizim Komisyonumuzun yaptığı çalışmaların kamuda ne kadar değerli bulunduğunun bir örneği oldu. Yine, ön ödemeli gayrimenkul satışlarında yaşanan sorunların araştırılması ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesiyle ilgili bir alt komisyon kurduk. “Maketten satışlar” diye kamuoyunda duyulan bir konuydu bu ve gerçekten çok teşekkür ediyoruz, sizin emeğiniz çok oldu. Son bir komisyonumuz da Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Komisyonu. Bu komisyonda da Arzu Vekilimiz başkanlık yaptı, kendisini de dinleyeceğiz biraz sonra inşallah. Bu komisyonları da ayrıntılı olarak inceledik, kamu kurum ve kuruluşlarından bilgiler aldık, ihtiyaç hâlinde yerinde incelemeler yaptık ve yoğun bir tempoyla da çalıştık.

Dilekçe Komisyonu olarak bunlar dışında, alt komisyonlar dışında Yerinde incelemeler de yaptık 26’ncı ve 27’nci Dönemde. Bunlardan bazıları Başkanlık Divanı nezdindeki ön inceleme amacıyla bazen alt komisyonlarımızla bazen Komisyon olarak hep birlikte yaptık. 19 ilimizde 23 yerinde inceleme gerçekleştirdik. Çorum, İstanbul, Adana, Antep, Eskişehir, Hatay, Malatya, Ankara illerinde 26’ncı Dönemde ziyarette bulunduk. 27’nci Dönemde ise Konya, Karaman, Mersin, Tekirdağ, Kırklareli, Kilis, Diyarbakır, İzmir, Çanakkale, Ordu ve Mardin illerinde yerinde incelemelerde bulunduk.

Ayrıca son dönemlerde, son yılda yurt dışında birtakım incelemelerde bulunduk; Köln, Düsseldorf, Essen, Berlin, Brüksel, Zagreb, Prag, Dublin ve Londra’da ikili görüşmelerde bulunduk. Yurt dışında yaşayan Türklerle bir araya geldik. Muhatabımız olan parlamentolardaki dilekçe komisyonu başkanlarıyla ve heyetleriyle toplantı yaptık. Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Dilekçe Komisyonu ve ombudsman heyeti üyeleriyle de toplantılar yaptık. Dilekçe Komisyonu olarak Kıbrıs’takiler de iade ziyaretinde bulundular. Avrupa’ya yaptığımız ziyaretlerde iadeiziyarette başlamıştı fakat yaşadığımız deprem nedeniyle bunları ertelemek zorunda kaldık, inşallah bir sonraki dönemde iadeiziyaretler yapılacaktır diye düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu dönemde yaptığımız önemli bir çalışmadan da bahsetmek istiyorum. Dilekçe Komisyonu olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop’un himayesinde 12 Şubat 2020 tarihinde demokrasimizin kalbi yüce Meclisimizin kuruluşunun 100’üncü yılı münasebetiyle Yasama Kalitesinin Artırılmasında Dilekçe Hakkının Rolü konulu bir çalıştay düzenledik. Komisyonumuzda yapılan bu çalıştayın sonuçlarını da böyle bir rapor hâline getirdik ve paylaştık. Çalıştayda idareden gelen cevapların kalitesinin artırılması amacıyla vatandaşların hak kayıplarının önlenmesi veya varsa telafi edilmesi ve benzeri amaçlar için sistem, süreç, uzmanlaşma,

koordinasyon ve benzeri hususların gözden geçirilerek geliştirilmesi ve etkin yönetimi için tedbir alınması gerektiğinin önemini vurguladık. Çalıştayda bakanlıklarımızın strateji geliştirme başkanlıkları, teftiş kurulu başkanları, bilgi işlem başkanları ve akademisyenlerimizin katılımlarıyla 3 ayrı oturum gerçekleşti, hazırladığımız kitapçık basılarak kamuoyunun istifadesine ve üniversitelere gönderildi. Bu vesileyle, yasama kalitesinin artması ve Parlamentonun güçlenmesine destek olan bütün kurumlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Komisyonumuz hakkındaki faaliyetlerimizi biraz da sıkarak ve hızlıca okuyarak bitirmiş oldum, zamanı iyi değerlendirmek adına.

Değerli milletvekilleri, bugünkü toplantımızda 2 ayrı sunum dinleyeceğiz: Birincisi, Avrupa ülkelerine yaptığımız ziyaretleri ben biraz sonra anlatacağım ama Avrupa'daki, Avrupa ülkelerindeki, parlamentolarındaki dilekçe hakkıyla ilgili Meclisimizin bürokratlarının yaptığı bir çalışma var. Ben kendilerine çok teşekkür ediyorum, çalışma geldi, biz inceledik ama sizin de burada, değerli vekillerimizin de bilgisi olması açısından Meclisin Araştırma Hizmetleri Başkanı Emrah Hurma'dan bu konuda bir sunum alacağız. Avrupa'daki ülkelerin dilekçe komisyonlarının çalışmaları hakkında bize bir sunum yapacaklar. Ondan sonra, biz kendi ziyaretlerimizle ilgili de karşılıklı bir çalışma ve değerlendirme yapacağız.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanı Emrah Hurma'nın, Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı başlıklı çalışmaya ilişkin açıklaması

TBMMARAŞTIRMA HİZMETLERİ BAŞKANI EMRAH HURMA – Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Başkan Vekilim, Dilekçe Komisyonu üyesi sayın milletvekillerim, değerli katılımcılar, konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Araştırma Hizmetleri Başkanayım. 1982 yılından bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde faaliyet gösteren Araştırma Hizmetleri Başkanlığının ana görevi, yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin konu odaklı nesnel araştırmalar yaparak bunları milletvekillerinin ve komisyonların bilgisine sunmak ve milletvekillerinin talepleri doğrultusunda bilgi ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu minvalde, Dilekçe Komisyonumuzun Başkanlığımıza yaptığı başvuru sonrasında Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı başlıklı, detaylı 100 sayfayı bulan bir rapor hazırlayıp Komisyonun bilgisine, kullanımına arz ettik. Bu raporumuzda; Avrupa Parlamentosu ile 19 Avrupa ülkesinin dilekçe hakkının kullanımı, düzenlemeler, başvuru şartları ve yöntemleri, dilekçelerin incelenmesi ve sonuçlandırılması, dilekçe komisyonlarının rolü, diğer hak arama kurumlarının varlığı gibi hususlar çerçevesinde detaylı olarak incelenmiştir. Bu raporumuzun öne çıkan önemli kısımlarını kabaca özetlemeye çalıştığımız bir sunum hazırladık sizlere. Başkanlığımız personeli, yasama uzmanı Şeyma Seçilmiş'e şimdi sözü devrediyorum. Umarım faydalı bir sunum olur.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, buyurun.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Sayın Başkanım, Sayın Başkan Vekilim, değerli vekillerim ve diğer değerli katılımcılar; sunumuma izninizle başlamak istiyorum ama sanırım şu an teknik bir sıkıntı yaşıyoruz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Peki o zaman.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mıhrimah Belma Satır'ın, Komisyonun Avrupa ülkelerine yaptığı ziyaretlere

ilişkin açıklaması

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi, sayın vekillerim, birçoğunuzla birlikte gittik. Avrupa ülkelerinde yaşayan Türklerin dilekçe hakkı konusunda farkındalığının artırılması ve bu ülkelerin parlamentolarındaki dilekçe komisyonlarıyla deneyim paylaşımı amacıyla muhtelif yerinde incelemeler yaptık. Bu kapsamda, dilekçe komisyonları arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve iş birliğinin artırılmasının insanlık için büyük önem taşıdığı düşüncesindeyiz. Bu anlamda; 4-7 Temmuz 2022’de Almanya, 25-27 Ekim 2022’de Belçika ve Avrupa Parlamentosu, 29-30 Kasım’da Hırvatistan, 1-2 Aralıkta Çekya, 30 Ocakta İrlanda, 1 Şubat’ta İngiltere’ye ziyaretler gerçekleştirdik. Bu ziyaretlerde her ziyarette farklı bir milletvekili arkadaşımız birlikte oldu. Ziyaretlere gitmeden evvel Mecliste kendimizin hazırladığı faaliyetlerimizi anlatan bir kitapçık hazırladık, bilahare de bu kitapçığın İngilizce ve Almanca versiyonlarını hazırladık, bunları da gittiğimizde muhataplarımıza takdim ettik. Oradaki ziyaretlerde şunu gördük ki: Bizim Dilekçe Komisyonumuz birçok parlamentodaki dilekçe komisyonundan teknik olarak, altyapı olarak ve müracaat sayısı olarak çok daha iyi durumda. Yaptığımız olumlu çalışmaları, iyi örnekleri onlarla paylaştık; onlardaki örnekleri de kendimize uydurmaya, adapte etmeye çalıştık.

Dilekçe hakkı, insanların bireysel ya da toplu olarak talep ve şikâyetlerini kamu kurumlarına iletmelerini güvence altına almakta olup demokratik yönetimlerin vazgeçilmez bir parçasıdır. Dilekçe komisyonları, insanlar ve insanlığın sorunlarına çözüm arayanlar için parlamento çatısı altında önemli bir adres teşkil etmektedir. Küresel dünyada coğrafi açıdan yaşam şekilleri değişse de sorunlar evrensel hâle gelmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, komisyonlarda incelenen konular ve yürütülen çalışmalar sonucu elde edilen tecrübelerin paylaşılması insanlığın temel sorunlarına daha kolay, etkili ve verimli çözümler bulunmasına hizmet edecektir. Bu düsturla yaptığımız ziyaretlerin Parlamentomuzun arşivi açısından da önemli bir kazanç olduğunu düşünüyorum.

Hazırlandı mı?

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Evet.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, sizi dinleyelim.

Buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı Şeyma Seçilmiş’in “Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı” başlıklı çalışma hakkında sunumu

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Başkanım, öncelikle çalışmamızın ismi Avrupa Ülkeleri Parlamentolarında Dilekçe Hakkı. Çalışmamızın kapsamında parlamentolarda dilekçe hakkı başlığı altında dilekçe hakkının kullanımını, başvuru şartları ve yöntemlerini, dilekçelerin incelenmesine ilişkin usul ve esasları, dilekçe komisyonlarının rolü, oluşumu, görev ve yetkilerini inceledik. Bu kapsamda, çalışmada izlediğimiz yöntem Komisyonumuzun bizden talep etmiş olduğu ülkeler kapsamında, Avrupa Parlamentosu ile 19 ülke parlamentosunu inceledik. Raporumuzda parlamentoların resmî internet siteleri, ülkelerin mevzuat bilgi sistemleri, Avrupa Parlamento Araştırma ve Dokümantasyon Merkezi internet sitesi ve benzeri açık kaynaklardan faydalandık.

Öncelikle, dilekçe hakkıyla giriş yapacak olursak ülkelerdeki genel dilekçe hakkının varlığı. Sosyal bir varlık olan insanın siyasi bir düzen içerisinde sürdürdüğü yaşantısında toplumu yöneten kamu otoritesinden bazı istek ve dileklerde bulunması, bazı hizmetlerdeki işleyişi şikâyet edebilmesi doğal bir hak olarak kabul edilmektedir. Dilekçe hakkının ele alınan 19 Avrupa ülkesinin hemen hemen hepsinde anayasa düzeyinde düzenlendiği görülmektedir.

Dilekçe hakkının özel olarak düzenlenmediği az sayıdaki ülke anayasalarında ise çeşitli bağlamlarda dilekçe olgusuna gönderme söz konusudur.

Bazı ülkelerde dilekçe hakkının kullanımına ilişkin esas ve usuller özel kanunlarla düzenlenmiştir. Parlamento iç tüzüklerinin tamamında ise dilekçelere dair hükümler yer almaktadır. Kimi ülke parlamentolarında dilekçe komisyonlarının çalışmalarını düzenleyen yönerge şeklinde ikincil düzenlemeler de mevcuttur. Bu şekilde kısa kısa ülke özetlerine başlayacağım.

Almanya’da dilekçe hakkı, özellikle belirtildiği üzere, yetişkinler, küçükler, yabancılar, vatansız kişiler ve mahkûmlar için geçerlidir. Dilekçe Komisyonunun özel bir dilekçe internet portalı bulunmaktadır; bu portal üzerinden elektronik dilekçeler sunulabilmekte, aynı zamanda fiziki dilekçeler de Parlamente’ye sunulabilmektedir. Kamuoyunun özel ilgisini çeken dilekçeler Komisyon’da, kamuoyu önünde tartışılabilir; bunlar özellikle dilekçe internet portalı üzerinden sunulduktan sonra dört hafta içerisinde 50 bin veya daha fazla kişi tarafından desteklenen dilekçelerdir. Portal üzerinden aynı zamanda dilekçeler hakkında yorum ve tartışma da başlatılabilmektedir, böylece siyasi bir kanaat oluşturma sürecinde aktif rol alınabilmektedir. Komisyon dilekçeler hakkında tavsiye kararları hazırlamaktadır, nihai karar Genel Kurul tarafından alınır. Siyasi parti gruplarından biri ya da üyelerin yüzde 5’i tarafından talep edilmesi hâlinde dilekçe hakkında Genel Kurul’da bir görüşme başlatılabilmektedir.

Avrupa Parlamentosunda dilekçe verme hakkı Avrupa Birliği’nin İşleyişi Hakkında Antlaşma’da ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı’nda düzenlenmiştir. AB vatandaşı olan veya bir üye devlette ikamet eden herkes dilekçe sunabilir. Dilekçeler, Komisyon portalı üzerinden ya da posta yoluyla sunulabilmektedir; portal üzerinden dilekçelerin desteklenebilmesi de aynı şekilde mümkündür. Dilekçe Komisyonunun görevi, dilekçelere ek olarak vatandaş girişimlerine ilişkin kamuya açık oturumları düzenlemektir. Dilekçe hakkı, Avrupa Parlamentosu nezdinde bireysel ya da toplu olarak kullanılabilir.

Avusturya’da sistemimiz birazcık değişik. Avusturya’da bireylerin tek başlarına Parlamente’ye dilekçe sunma hakları bulunmamaktadır. Vatandaşların bir konuyu Parlamente’ye sunmasının iki yolu vardır, ya bir parlamenter aracılığıyla parlamenter dilekçesi verebilirler ya da ilk imzacısı oy kullanma hakkına sahip olmak kaydıyla, 16 yaşını doldurmuş en az 500 vatandaşın oluşturduğu bir grup olarak parlamenter vatandaş girişiminde bulunabilirler. Parlamento internet sayfası üzerinden bir vatandaşın parlamenter vatandaş girişimi veya dilekçeyi imza verme yoluyla desteklemesi ve görüş bildirmesi de mümkündür.

Belçika’da dilekçeler yazılı ve elektronik olarak sunulabilir.

Ülke parlamentolarını incelediğimiz zaman genellikle şöyle bir husus karşımıza çıkıyor: Yazılı olarak sunulabiliyor, elektronik portal şeklinde bir uygulama üzerinden sunulabiliyor ama çok nadir de olsa bazı ülkeler elektronik postayı da kabul edebiliyor. Bunun haricinde Belçika nezdinde en az 25 bin kişi tarafından imzalanan bir dilekçenin Komisyon’da görüşülmesi ve dilekçeyi temsili haiz kişilerin Komisyon’da dinlenilmesi zorunludur. Dilekçe ilgili bakana yönlendirildikten sonra cevap verilmesi beklenir, şayet ilgili bakan tarafından cevap verilmezse bakanın Komisyona gelmesi zorunludur; Belçika bu yönden ayrılmaktadır.

Birleşik Krallık’ta dilekçe sistemi birazcık farklı, burada hem fiziki dilekçeler var hem elektronik dilekçeler var. Başkanım, sizin de daha önceden çalıştayda da belirtmiş olduğunuz üzere -hassasiyetinizi bildiğim için- ortak kullanım için açılan internet siteleri var, hükümet ve Parlamente’nin ortak kullanımında bir elektronik portalları var, bu portal Dilekçe Komisyonunun kontrolünde fakat hükümet ve Parlamente’ye sunulan dilekçeler tek bir portal üzerinden sunuluyor, bütün bu dilekçeler Dilekçe Komisyonunun kontrolü altında, onun incelemesinden geçiyor. Fiziki dilekçeler mutlaka bir Parlamento

üyeleri aracılığıyla Parlamentoya sunulmakta yani bir vatandaş kendisi bir fiziki dilekçeyi doğrudan Parlamentoya sunamıyor. Elektronik dilekçeler hükümet ve Avam Kamarasının ortak kullanımında olan internet sitesi üzerinden sunulabiliyor, bu internet sitesi üzerinden sunulan dilekçelerde 10 bin imzaya ulaşıldığında hükümet bu dilekçeye cevap vermeyi kabul ve taahhüt etmiş ve bu uygulamaya devam ediliyor. Dilekçe şayet 100 bin imzaya ulaşırsa Avam Kamarasının Genel Kurulunda dilekçe hakkında görüşme açılabilir.

Bulgaristan’da dilekçeler yazılı ve elektronik postayla sunulabilmektedir. Elektronik postayı kabul eden nadir ülkelerden bir tanesi de Bulgaristan. Komisyon ayrıca vatandaşlar için kabul günleri düzenliyor ve şikâyetlerini sözlü olarak dinleyebiliyor ama burada Komisyon üyelerinin sözlü olarak düzenlenen bu kabul günlerine katılma zorunluluğu bulunmamakta.

Çekya’da dilekçelerin genel veya kamu yararına olması gerekmektedir. Bireysel talep ve şikâyetler içeren talepler kabul edilmiyor, bu da diğer ülkelerden bir farklılık arz ediyor. Toplum genelinde önem taşıyan bir dilekçe söz konusuysa Komisyon tarafları dinlemeye karar verebilir. Dilekçenin en az 10 bin dilekçe sahibi tarafından desteklendiği durumlarda Komisyon tarafları dinlemek zorundadır. Komisyon, dilekçeyi değerlendirdikten sonra kanunda bir değişiklik yapılması ya da yeni bir düzenleme yapılması gerektiğine karar verirse ilgili hükümet üyesini bilgilendirir veya kendisi bir kanun teklifi hazırlayabilir.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Komisyon kanun teklifi hazırlıyor burada.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Evet.

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nde Temsilciler Meclisinde dilekçe komisyonu ya da dilekçeyle şikâyet ya da tekliflerin incelenmesine ilişkin belirli bir usul bulunmamaktadır. Halk tarafından usulüne uygun Parlamentoya sunulan belge ya da dilekçeler, ilgili komisyonlara havale edilerek cevaplanmaktadır.

Hırvatistan’da dilekçe sunabilecek kişiler: Vatandaşlar, yabancı uyruklular, vatandaş grupları, tüzel kişiler, sivil toplum kuruluşları, yerel ve bölgesel yönetim birimleri dilekçe hakkına sahiptir. Dilekçeler yazılı olarak, elektronik posta, faks, şahsen teslim, normal postayla teslim veya sözlü olarak sunulabilmektedir. Burada sözlü olarak sunulabilmede özel bir dipnot açmamız gerekiyor. Parlamentonun iletişim hatları üzerinden vatandaşlar arayarak şikâyet ve dileklerini iletebiliyorlar ama bu daha sonra Parlamento çalışanları tarafından muhakkak yazıya dökülüyor, daha sonra şikâyet sahiplerinin gidip Parlamentoda yine de dilekçeleri imzalamaları gerekiyor. Dilekçelerin kabul edilebilirliği için belli bir kriterin bulunmaması da Hırvatistan’ı diğer ülkelerden ayıran bir husus, tüm dilekçeler kabul edilmekte ve işleme alınmaktadır.

Hollanda’da Komisyon kendisine sunulan bir dilekçeyi ilgili bakana göndererek bir cevap talep eder. Hollanda’da süreç birazcık mahkeme süreçlerindeki dilekçe süreçlerine benziyor; cevaba cevap şeklinde, her iki tarafın da bir yanıt hakkı var. Dilekçe sahibinin bakanın cevabına cevap verdiği, bakanın tekrar cevap gönderdiği yazılı bir sürecin sonunda Komisyon ele aldığı dilekçeye ilişkin çalışmalarını tamamladığında, merkezî yönetimin görevini gerektiği gibi yerine getirip getirmediği konusunda bir görüş oluşturur. Komisyon, görevin gerektiği gibi yerine getirilmemiş olduğu kanaatine varırsa Meclise ilgili bakanı dilekçe sahibinin isteklerini karşılayan bir karar almaya davet etmesini önerebilir. Yabancılar dilekçe sunabilmektedir Hollanda’da fakat vatandaş girişiminde imzacı olmaları söz konusu değildir, yalnızca vatandaşlara tanınmıştır bu hak.

İrlanda’da dilekçe sisteminin kurulmasının amacı, genel kamu yararına ilişkin konularda vatandaşların parlamenter sistemle daha fazla etkileşim kurmasını sağlamaktır. İrlanda bu yönde de Çekya’yla birbirine benziyor. Burada dilekçeler bireysel şikâyetler şeklinde değil toplumu ilgilendiren

hususlara ilişkin olabiliyor. HEm Ulusal Meclis hem Senato üyelerinden oluşan bir ortak Dilekçe Komisyonu bulunmakta, bu da diğer ülkelerden farklı oldukları bir alan. Parlamentoya, kamuoyunu ilgilendiren ya da yasama yetkileriyle ilgili konularda ve kamu politikasıyla ilgili bir konuda dilekçe sunulabilir. Görüldüğü üzere, İrlanda’da dilekçe sunulabilecek alanlarda da bir kısıtlama yapılmış.

İspanya’da uyuğuına bakılmaksızın her gerçek ve tüzel kişi bireysel veya toplu olarak dilekçe hakkını kullanabilmektedir. Temsilciler Meclisinde, Temsilciler Meclisine ulaşan bireysel ya da toplu her dilekçeyi incelemekle görevli bir Dilekçe Komisyonu bulunmaktadır. Dilekçeler sunulduğu tarihten itibaren üç ay içinde cevaplandırılmalıdır, yetkili idare tarafından uygun bir cevap gelene kadar dilekçenin dosyası açık tutulur.

Kosova’da çalışmamızda bir dilekçe komisyonunun bulunmadığını ama hâlihazırda, hükümet tarafından sunulan kanun teklifi olduğunu belirtmiştik. Daha sonra yeniden takip ettiğimizde Kosova’da bir dilekçe komisyonunun oluşturulduğunu gördük, bu nedenle sunum ile çalışma farklılık gösteriyor. Dilekçeler; İnsan Hakları, Cinsiyet Eşitliği, Savaş Süresince Cinsel Şiddete Maruz Kalan Mağdurlar, Kayıp Kişiler ve Dilekçe Komisyonu tarafından incelenmektedir. Dilekçeler yazılı olarak sunulmalıdır. Komisyonun gerekli görmesi hâlinde Komisyon Başkanına dilekçenin çözülebilmesi amacıyla Genel Kurulda açıklama yapma yetkisi verebilir.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yanlış bilmiyorsam Sayın Vekillerim, bu Antalya’da Diploması Forumu yapıldı ya, o foruma katıldık biz, dilekçe komisyonu çok bilinen bir şey değil; orada muhataplarımızla, parlamenterlerle görüştük, ondan sonra gidip ülkelerinde bu komisyonu kurdular.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Letonya’yla devam edecek olursak Letonya’da tam bir “petition” dilekçe kavramı bulunmamakta, kendileri de buna en yakın kavramın “submission” bir arz, bir başvuru şeklinde olduğunu belirtiyorlar. Parlamentoya bu kapsamda başvuru ve toplu başvuru yapılabilmektedir. Burada başvurulara ilişkin usul ve kurallar başvuru hakkında kanun kapsamında düzenlenmişken toplu başvurular Parlamento iç tüzüğünde düzenlenmiştir. Başvurular yazılı, sözlü ve elektronik olarak sunulabilir. Toplu başvuru en az 10 bin kişi tarafından imzalanmak koşuluyla Parlamentoya sunulabilmektedir. Komisyon toplu başvurunun yapılmasından itibaren en geç üç ay içerisinde bir değerlendirme raporu ve başvurunun Parlamento tarafından daha kapsamlı bir şekilde incelenmesine ilişkin bir karar taslağı hazırlar. Bu karar taslağı, daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi, yeni bir kanun teklifi oluşturulması olabilir, konuyla ilgili bir araştırma komisyonu kurulması olabilir, konunun daha detaylı incelenmesi olabilir; bu şekilde bir karar taslağı hazırlayarak Genel Kurulun onayına sunulmakta.

Litvanya’da dilekçeyle normatif bir hukuki işlemin yürürlüğe konulması, değiştirilmesi veya yürürlükten kaldırılması talep edilmeli; sadece başvuru sahibi için değil, tüm toplum veya toplumun bir kısmı için önem taşıyan bir konunun çözüme kavuşturulması amaçlanmalıdır. Parlamento Dilekçe Komisyonu, Parlamentoda kabul edilen kanunlar ve diğer normatif hukuki işlemlerle ilgili dilekçeleri inceler; burada da bir kısıtlamayı, bireysel şikâyetlerin bulunmadığını görüyoruz. Parlamento internet sitesi üzerinden elektronik imzayla dilekçe vermek, dilekçeyi takip etmek, bir dilekçeye görüş vermek de mümkündür.

Lüksemburg’da iki tür dilekçe vardır; halka açık dilekçeler ve olağan dilekçeler. Parlamentonun internet sitesinde yalnızca kamuya açık dilekçeler çevrim içi imzalanabilir, bu tür bir dilekçe en az 4.500 imza toplarsa Parlamentoda kamuya açık bir şekilde dilekçe sahibinin katılımıyla görüşülebilecektir. Bu da diğer ülkelerden aslında farklı bir husus, ilk defa bir dilekçe sahibinin Genel Kurulda dinlendiğini görmüş oluyoruz. En az 15 yaşında olan, Ulusal Gerçek Kişiler Siciline kayıtlı, Lüksemburg sosyal güvenlik kartına sahip herkesin kamuya açık dilekçe verme ve işleme alınması kabul edilmiş bir

dilekçeyi imzalama hakkı vardır. Bu da değişik bir yöntem; sosyal güvenlik kartı ve Ulusal Gerçek Kişiler Siciline kayıtlı olması diğer ülkelerde aranmayan şartlardandı. Dilekçenin konusunun genel ve ulusal çıkarlara yani tüm vatandaşların yararına hizmet eden, ülke genelini ilgilendiren bir amaca sahip olması gerektiği de ayrıca vurgulanmıştır.

Malta’da dilekçeler yazılı olarak veya Parlamento internet sitesi üzerinden elektronik ortamda verilebilir ve verilmiş dilekçede de imza desteği sağlanabilir. Parlamento üyeleri tarafından vatandaşlar adına sunulan yazılı dilekçeler dışında Malta’da düzenlenmiş kimlik kartına sahip herhangi bir kişi de dilekçeyle başvuru yapabilir. 2016 yılında kurulan Dilekçe Komisyonu “Kılavuz İlkeler” ile çalışma esas ve usullerini düzenlemiştir. Böylece Malta’da Dilekçe Komisyonunun da çok yeni, 2016 yılında kurulmuş olduğunu görüyoruz.

Polonya’da Komisyon kendisine sunulan bir dilekçe hakkında dilekçenin içeriğiyle ilgili olarak Meclise kanun teklifi veya Meclis karar taslağı sunma, başka bir komisyonda görüşülmekte olan bir kanun teklifi veya Meclis kararı taslağına ilişkin bir değişiklik teklifi veya önerge verme, başka bir komisyona söz konusu komisyonda ele alınan bir kanun teklifi veya Meclis kararı tasarısı hakkında görüş sunma, Yüksek Denetim Ofisi tarafından denetim gerçekleştirilmesini talep etme yetkisine sahiptir. Ülkelerin arasında da görüyoruz ki bu alanda en fazla yetki Polonya’ya verilmiş. Polonya’nın kanun teklifleri hakkında değişiklik teklifleri, önerge ve yorum yapabilmesiyle diğer parlamentolardan da ayrıştığını göstermektedir.

Romanya’da Suistimalleri, Yolsuzlukları ve Dilekçeleri Araştırma Komisyonu kendisine sunulan dilekçeleri karara bağlamak, bu dilekçelerde bildirilen suistimalleri araştırmak, Temsilciler Meclisine sunulan bu yöndeki talebin Genel Kurulda değerlendirilip alınan karar üzerine dilekçelerde bildirilen suistimallere ilişkin bir soruşturma yürütmekle görevlidir. Burada özellikle kavrama dikkati çekmek gerekirse dilekçe konusunun araştırılması değil, bir soruşturma yürütülmesinden bahsedilmektedir.

Son olarak Slovenya’ya geçecek olursak Ulusal Meclisi dilekçe komisyonuna karşılık gelen komisyon Dilekçe, İnsan Hakları ve Fırsat Eşitliği Komisyonu adını taşır. Bu Komisyon Meclis daimî komisyonlarından biri değildir. Komisyon kendisine sunulan bir dilekçeyi yetkili makamlara iletebilir ve bunlardan görüş isteyebilir veya dilekçenin toplumsal açıdan daha önemli bir konuyla ilgili olması hâlinde toplantı yaparak dilekçeyi görüşebilir.

Ben çalışmanın bu son bölümünde birtakım ülke parlamentoları arasındaki değişik hususları bu şekilde dikkatinize sunmak istedim, birkaç başlık altında. Öncelikle dilekçe komisyonlarının ülkelere göre üye sayılarının değişikliğini, çeşitliliğini görüyoruz. Almanya’da 30 asıl, 31 yedek üye...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Geçelim, gördük biz bunları. Her ülkenin kendi nüfusuyla doğru orantılı aslında.

Evet, devam edelim.

Elektronik dilekçe portalı...

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Elektronik dilekçe portalı kullanan ülkeler...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Elektronik dilekçe portalı bazılarında var, bazılarında yok.

Evet, geçiyoruz.

Fiziki dilekçe sunabilme...

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Parlamenteoya bazı ülkelerde fiziki dilekçe sunulabiliyor.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Parlamentoya yabancıların dilekçe sunulabilmesi de bu şekilde.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Parlamentoya dilekçe sunabilmek için bazı ülkelerde yaş sınırı aranabiliyor.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Yaş sınırı var.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Bazı ülkelerde özel, spesifik bir yaş sınırı belirtilmemiş.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam.

YASAMA UZMANI ŞEYMA SEÇİLMİŞ – Parlamentoya sunulan dilekçe sayısı da bu şekilde ülkeler arasında değişiklik gösterebiliyor.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ben çok teşekkür ediyorum Başkana ve bütün ekibe, gerçekten güzel bir çalışma yapmışsınız.

Sayın vekillerim, biz bu yurt dışı ziyaretlerine başladığımız zaman hiçbir bilgimiz yoktu, tamamen kendi uzmanlarımız -ben kendi uzmanlarımıza da çok teşekkür ediyorum- Almanya'ya gideceğiz, her biri Almanya'yla ilgili doküman hazırlamaya başlamışlardı ama bu aslında Meclisin işi. Uzmanlar da belli dönemlerde başka komisyonlara gidiyor, Meclisin böyle derli toplu, bu konuyu içeren bir yayın yapmış olması da bence çok iyi oldu, bu konuda bizim biraz belki teşvikimiz oldu, sizi biraz çalıştırdık ama güzel bir eser, kitap çıkardınız.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Ellerinize sağlık, kutluyorum, evet.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Hem bizim bundan sonraki yurt dışı çalışmalarında bunlar şey olacak hem de Komisyonumuzun daha verimli olması için daha iyi örnekler varsa onları buradan incelemek açısından da güzel bir çalışma oldu.

Ben hepinize ayrı ayrı çok teşekkür ediyorum.

TBMM ARAŞTIRMA HİZMETLERİ BAŞKANI EMRAH HURMA – Biz de teşekkür ederiz iltifatlarınız için, faydalandıysanız ne mutlu bize.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Marifet iltifata tabidir.

TBMM ARAŞTIRMA HİZMETLERİ BAŞKANI EMRAH HURMA – Görevimiz, rica ederiz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Ama biraz çalışmak lazım, çalıştırmak için de böyle bizim gibi birazcık zorlamak lazım. Çok güzel bir çalışma olmuş, ben kendi adıma çok memnun oldum.

Ayrıca, bu, üniversite öğrencileri için bile, akademik çalışma yapan insanlar için bile güzel bir el rehberi olacaktır; bu anlamda çok teşekkür ediyorum, gerçekten güzel bir çalışma oldu, sağ olun.

Toplantımıza devam edeceğiz; arzu ederseniz dinleyebilirsiniz, arzu ederseniz ayrılabilirsiniz.

TBMM ARAŞTIRMA HİZMETLERİ BAŞKANI EMRAH HURMA – Dinlemek isteriz sakıncası yoksa.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Dinleyin, tamam, peki.

2'nci sunumuza geçiyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI(Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mihrimah Belma Satır'ın, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan

Yardımcısı Abdülhadi Turus'un yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik yaptıkları çalışmalarla ilgili yapacağı sunuma ilişkin açıklaması

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın milletvekilleri, biz bu ziyaretleri yaparken, yurt dışındaki parlamentolara giderken orada yaşayan Türk kökenli vatandaşlarımızla da bir araya geldik, birçok toplantıda beraber olduk. Bizim orada onların bize ilettikleri sorunlarla ilgili öncelikle onlara talebimiz, oradaki Dilekçe Komisyonunu, kendilerinin hakkı olan bu hakkı en verimli şekilde kullanmalarıydı. Bu anlamda yurt dışı Türklerle de sürekli organize hâlde çalıştık. Bu konuda Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Abdülhadi Turus'u davet ettik; bize bu konuda, yurt dışında yaşayan Türkler, oradaki sorunlar ve onların dilekçe komisyonlarını kullanma oranlarıyla ilgili bir sunum yapacak.

Buyurun Sayın Başkan, hoş geldiniz.

IV.- SUNUMLAR(Devam)

2.- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkan Yardımcısı Abdülhadi Turus'un Başkanlığın Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilere yönelik faaliyetleri hakkında sunumu

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS– Hoş bulduk.

Çok kıymetli Komisyon Başkanım, Komisyonumuzun üyesi çok değerli vekillerimizi ve çalışma arkadaşları; hepinizi saygıyla selamlıyoruz.

Kıymetli Başkanım, tabii, biz Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olarak 2010 yılında o dönemki hükümet sistemine göre Başbakanlığa bağlı olarak kurulduk ve 3 çalışma alanımız var. Bunların başında, yurt dışındaki vatandaşlarımızla ilgili, onların yaşadıkları ülkedeki yaşam standartlarını nasıl daha yukarı taşıyabiliriz, Türkiye'yle olan aidiyetlerini nasıl daha geliştirebiliriz ve özellikle Türkçe ve Türk kültürüne bağlılıklarını nasıl arttırabiliriz diye, aslında kısacası Sayın Başkanım, Türk diasporasını nasıl diri tutabiliriz diye, bu en önemli çalışmamız bu.

2'nci çalışmamızda özellikle “soydaş ve akraba toplulukları” dediğimiz, tabii uluslararası ilişkilerde belki terimsel olarak bir karşılığı olmayan ama bizim ülkemizde “gönül dünyası, gönül coğrafyası” dediğimiz, o coğrafyanın altyapısındaki soydaşlarımızın ve akrabalarımızın yaşadıkları bölgelerdeki yaşam standartlarını nasıl daha yukarı taşıyız konusunda çalışmalar ve projeler yapıyoruz.

3'üncü çalışma alanımız da efendim, bizim “Uluslararası Öğrenciler Türkiye Bursları” adı altında bir markamız var ve dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde her yıl 5 bine yakın uluslararası öğrenciyi Türkiye'ye getirip, lisans, yüksek lisans ve doktora payelerinde eğitimler verdirip sonra ülkelere geri yolluyoruz ve onlara mezun dernekleri kurdurup ülkelerinde Türkiye'yle olan ilişkileri nasıl daha iyi hâle getirebilirizin çalışmalarını yapıyoruz.

Tabii, müsaade ederseniz kıymetli Başkanım, ben yurt dışındaki vatandaşlarımızla ilgili yaptığımız çalışmaları kısaca anlatayım, ardından hızlıca devam edeceğim.

Bizim yurt dışındaki vatandaşlarımızla ilgili 3 ana çalışma prensibimiz var: Bunların başında, tabii, özellikle kimlik ve kültürlerinin korunması, Türk kültürünü ve kimliğini koruması; 2'ncisi de yaşadıkları ülkelerdeki sosyal ve ekonomik statülerini nasıl yükseltebiliriz, bunun peşine düşüyoruz; 3'üncüsü de ana vatan aidiyetlerini nasıl geliştirebiliriz, nasıl daha sık hâle getirebiliriz ki işte, yakın zamanda, malumunuz efendim, bir seçim yaşayacağız, yurt dışındaki vatandaşlarımızın belki en önemli aidiyet unsurlarından biri de sandığa gitmek, sandığa gitme noktasında da Yurtdışı Türkler Başkanlığı olarak kendi görev alanımızda, vatandaşlarımızın sandığa gitmesini teşvik edecek bütün altyapılarda çalışıyoruz.

Tabii, burada biz neyi hedefliyoruz? Öncelikli hedefimiz, tabii, gençler üzerinde daha çok çalışıyoruz efendim. Gençlerimizin ülkelerine olan bağını güçlendirebilmek için çalışmalar yapıyoruz ve gençlerimizi kazanmayı, dillerini, kültürlerini, aidiyetlerini muhafaza etmeyi öngörüyoruz, önceliyoruz. Özellikle ırkçılık, Avrupa’da son yıllarda yükselen ırkçılık ve İslam düşmanlığı en çok bizim vatandaşlarımızı etkiledi. Şöyle diyebilirim efendim: Türk vatandaşlarını, aslında İslam’ın merkezi ve ırkçılık konusunda da Türkleri önceledikleri bir dönemden geçiyoruz maalesef ve bu noktada biz de onların Türk ve Müslüman düşmanlığına karşı haklarını nasıl koruyabilecekleri, bununla ilgili nasıl bir mücadele etmeleri gerektiğiyle ilgili çalışmalar yapıyoruz.

Tabii, diasporanın en önemli 3 ana başlığı var efendim; biri dil, diğeri kültür, 3’üncü asli unsur da aile. Eğer aile yapısını net tutabilirseniz oradaki diasporanın, Türk diasporasının kendi niteliklerini kaybetmeden çalışmalarına sebebiyet veriyorsunuz.

Bir diğer özelliklerimizden biri de -bu tabii çok önemli- Türkiye’de olan aidiyetlerini oluştururken Türkiye’deki kamu hizmetlerini nasıl daha iyileştirebiliriz yani yurt dışından gelen vatandaşlarımız buraya geldikleri zaman kamu hizmetlerinden nasıl daha iyi faydalanabilirler, kısa sürede nasıl işlerini halledebilirler, bununla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Tabii, yurt dışında diasporanın oluşabilmesi için en önemli özelliklerinden biri de sivil toplum efendim. Sivil toplumun var olması aslında Avrupa’nın ya da yurt dışındaki işte Avrupa, İngiltere ve Amerika bazında baktığımız zaman STK’lerin ve sivil oluşumların gücünün farkındayız ve biz, bu, özellikle yurt dışındaki 60’lı yıllarda aslında ilk başlarda cami unsuru üzerine dönen sivil toplumu şimdi daha farklı, spesifik konulara bölmeye çalışıyoruz ve oradaki sivil yapıları nasıl daha geliştirebiliriz, onların özellikle gençler açısından altyapılarını nasıl güçlendirebiliriz peşine düşüyoruz ve tabii, bir diasporanın var olabilmesinin en önemli unsuru da Türk nüfusunun birlik içerisinde, beraberlik içerisinde kalabilmesini sağlayacak her türlü projeyi yapıyoruz.

Ben, kısaca, yurt dışındaki varlığımızın şu an ne durumda olduğunu anlatmak istiyorum. Şu an Türk diasporası 60’ıncı yılında efendim, 61’inci yılına girdik; 5’inci nesle ulaştık efendim ve 7 milyon yurt dışında vatandaşımız var, bunun 5,5 milyonu Avrupa’da. Bu 7 milyonun 2 milyonu 25 yaş altı yani bizim asıl hedef kitlemiz, şu an yurt dışında 3 milyon kişi oy kullanma yetkisine sahip ve Türkiye’ye, Türkiye ekonomisine katkıları da efendim şu an itibarıyla 5 milyarı geçmiş durumda. Tabii, burada bir şeyi de özellikle anlatmam gerekiyor; Türkiye’ye aidiyeti en çok belirlediğimiz şeylerden biri, işte, özellikle demokratik seçime katılma unsuru. Dünyanın en çok kendi ülkesinin seçimine katılan diasporası Türk diasporası, 3 milyon seçmen sayısının yaklaşık 1,5 milyonu yani yarısı seçimlere katılıyor. Biz vatandaşlarımızla doğrudan temaslar yapıyoruz efendim, bu doğrudan temasların asli unsurlarından biri şu: Tabii, yaz aylarında yaklaşık 1,5-2 milyon vatandaşımız -hatta daha fazla da olabiliyor- Türkiye’ye kara yoluyla ziyarete geliyorlar. Tabii, benim de bir yurt dışı vatandaş olarak, orada doğmuş büyümüş biri olarak en büyük çile çektiğimiz yerlerden biri sınır kapılarıydı; özellikle Sırbistan sınır kapısı zamanında geçilebilmesi çok zor, çok büyük eziyetlerini çektiğimiz yerlerden biriydi. İçişleri Bakanlığımız ve bizim ortak çalışmalarımızla şu an sınır kapılarında, Sırbistan’ın sınır kapılarında Türk polisi ve YTB personeli bulunduruyoruz. Gelen vatandaşlarımızın sıkıntı yaşadıkları zaman polislerimize ve personelimize ulaşım hızlıca o bölgeden geçebilmelerini sağlıyoruz.

Kapikule’de karşılama programları yapıyoruz ve en önemlisi de tabii, daha önce Kapikule’de çok ciddi beklemler vardı; şu an hem Gümrük Bakanlığımız hem biz bu beklemleri en aza nasıl indirebiliriz, onun peşine düşüyoruz. Tabii, yollarda büyük sıkıntılar çekilebiliyor, bunun için işte siteler oluşturduk. “Memleket Yolu” internet sitesi dediğimiz ve gittiğiniz zaman efendim, o güzergâhınız üzerinde bizim onlara tercih ettiğimiz yani “Şu restoranı kullanabilirsiniz, buradaki yemekler iyi; eğer

arabanız bozuk olursa şu oto tamircisini kullanabilirsiniz.” dediğimiz ya da geçtiğiniz ülkelerdeki mevzuatlarla ilgili yani herhangi bir sınır kapısında “Size fazla bir şey yapmalarına gerek yok, şu evraklarınız yeterli.” diyebiliriz ve en önemlisi de efendim, bizim 7/24 hizmet verdiğimiz bir WhatsApp iletişim hattımız var, oradan vatandaşımız bize herhangi bir şey sorduğu zaman bölgedeki çalışanlarımızla ya da büyükelçilik personelleriyle hemen kendilerine ulaşmaya çalışıyoruz.

Tabii, biz, direkt, doğrudan temaslarda vatandaşlarımızla işte Cumhurbaşkanlığı buluşmasından tutun da festivallere, göçün 50’inci yılı, 60’ıncı yılı gibi çalışmalar, belgeseller gibi çalışmalar yapıyoruz. Türkiye’de de bunu yapıyoruz efendim yani yazın Türkiye’ye gelen vatandaşlarımızı kendi illerinde işte “yurt dışı vatandaşlar festivali” diye festivallerle buluşturuyoruz.

Yine, özellikle panellerle, çocuk festivalleriyle ve bundan işte üç yıl önce bu Almanya’da Hamm bölgesinde, Türklerin yoğun olduğu bir bölgede Alman-Türk Festivali yaparak yaklaşık 60 bin kişinin katıldığı ve aslında bugün Avrupa’da yükselen bu ırkçılıktan dolayı devletler arasındaki sıkıntılara rağmen aslında bizim vatandaşlarımız ile Avrupa’daki vatandaşların çok uyum içerisinde yaşadığını gösterebilir unsurlara önem veriyoruz.

Ben buraları hızlı geçiyorum uygun görürseniz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, lütfen.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Biz, yine vatandaşlarımızla STK buluşmaları yapıyoruz. Son bir yıl içerisinde on ülkede 45 şehirde 716 STK’yle bir araya geldik.

Biz, tabii, gençlikle şöyle çalışmalar yapıyoruz Sayın Başkanım: Türkiye’ye başarılı gençlerimizi getirip Türkiye’nin çok önemli kurumlarında stajlar yaptırıyoruz efendim. Yine, her yıl ortalama 10 bin genci Türkiye’ye farklı saiklerle getiriyoruz. Özellikle Evliya Çelebi kültür gezilerimiz var; işte doğu, güneydoğu, Karadeniz, İç Anadolu ve Akdeniz’e ya da işte Çanakkale’ye getirip Türkiye’yi tanıtmaya çalışıyoruz ve yine Gençlik Spor Bakanlığımızla birlikte kamplar, özellikle temalı kamplar yapıp gençlerimizin Türkiye aidiyetini geliştirmeye devam ediyoruz.

Yine Genç Destek Mali Programı’mız var. Avrupa’daki gençlere şunu söylüyoruz: “Türkiye’yle ilgili bir fikrin varsa bize ilet, biz size proje desteği verelim.”

Gençlik kamplarından biraz önce bahsettim. Akademiler yapıyoruz, medya akademileri, yazarlık akademileri, senaryo okulları, tarih akademileri; böylece Türkiye’yle olan aidiyeti geliştirmeye devam ediyoruz. Buraları da uygun görürseniz hızlı geçiyorum.

Burslar veriyoruz efendim. Özellikle yurt dışındaki vatandaşlarımızın o bulundukları ülkelerde hakikaten eğitim altyapılarını geliştirebilmeleri için lisans, yüksek lisans bursları veriyoruz, başarı bursları veriyoruz, tez araştırma bursları veriyoruz, özellikle ülkemizle ilgili yapacakları çalışmalarda çok ciddi burslar veriyoruz. Yani şöyle demem gerekiyor: Mesela aile ve sosyal, ondan sonra akademik hizmetlerle ilgili burs programlarımız var efendim. Bir çocuk eğer psikoloji ya da işte aileyle ilgili, sosyal hizmetlerle ilgili bir branşı bitirdikten sonra onun eğitiminden sonra şey alabilmesi için küçük bir eğitimden geçmesi gerekiyor. Yaklaşık 10-15 bin euroluk bir maliyeti var. Biz diyoruz ki: “Biz bunu size verelim ama bizim oradaki Türk ailelerimizin bu tür sıkıntıları olduğu zaman da sivil toplumlar üzerinden onlara bilabedel yardım edin.” ve bunları örgütlüyoruz yani şöyle diyebilirim efendim: Fransa Paris bölgesindeki başkonsoloslüğümüzde mezun olan arkadaşlarımız bir araya geliyor, ailesel sorunlar yaşayan gençlerimizi özellikle bu arkadaşlarımızla buluşturup onlara yardım etmeye çalışıyoruz. Tabii, bir yandan da...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Biraz hızlarsak, Genel Kurulumuz da var çünkü, daha

2 de, kendi Komisyonumuzun sunumunu dinleyeceğiz.

Çok faydalı şeyler söylüyorsunuz ama zamana karşı yarışıyoruz maalesef.

Çocuklara yönelik çalışmalarınızın...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Tamam, eyvallah efendim.

Çocuklara yönelik çalışmalarımız var, ailelere yönelik çalışmalarımız var.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Seçim zamanı, adaylıklar da var.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Seçim zamanı, adaylıklar da varmış, arkadaşımız, Sayın Vekilimiz onu da kayda geçirelim dedi.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Biz de efendim, kısa onu size söyleyeyim, girerken arkadaşlarıma dedim ki: “Yüzümüzü çok göstermeyelim, yanlış anlayabilirler buraya acaba adaylık için mi geldiler...”

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Canınız sağ olsun, çok memnun oluruz vallahi, genç ve tecrübeli, birikimli çalışan gençleri buralarda görmek istiyoruz tabii ki.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Allah razı olsun.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, çalışmalarınız var gruplarla.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Başkanım, ben şunu söylemem gerekiyor: Biz, tabii -özellikle Dilekçe Komisyonu ile ilgili spesifik konuşmamız gerekirse- vatandaşlarımızın özellikle bulundukları ülkelerde yaşadıkları hukuki sorunlara yönelik çalışmalar yapıyoruz. İşte, Kamu Hukukunun Geliştirilmesi Projesi’ni yapıyoruz, hukuki destekler veriyoruz ama tabii, şu bir gerçek ki bulundukları ülkelerde -ben de belirli bir dönem yurt dışında doğup yaşamış birisi olarak- ikinci sınıf muamelesini ispat edemediğiniz bir minvalde yaşıyorsunuz. Bunun için maalesef biraz önce kıymetli arkadaşlarıma anlattığı bu Dilekçe Komisyonlarının çok bir kıymeti yok orada. Eğer siz başka bir ırkın mensubuymanız, biz de bununla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Eğer ırkçı bir saldırıya uğruyorsa hukuki destekler veriyoruz efendim. Özellikle yurt dışındaki vatandaşlarımız, hukukçu vatandaşlarımızla buluşup “Ülkelerinin hukuki sistematüğını kendi vatandaşlarımıza nasıl verebilirler?” diye onlara destekler veriyoruz, teşvikler veriyoruz ve yurt dışındaki STK’lerimiz, tabii en çok sıkıntıya uğrayanlar onlar. Onlara şunu yapıyoruz efendim: Mali eğitimler veriyoruz, mali destek eğitimleri. Yani yurt dışında bir STK’yseniz ve eğer siz farklı bir millete mensupsanız Maliye sizi sıkıştırıyor, buna karşılık destekler veriyoruz, eğitimler veriyoruz, rehber oluyoruz.

Bizim bir de “Yurt Dışı Vatandaş Rehberi” diye mobil uygulamamız var. Yurt dışındaki bir vatandaşın, bulunduğu ülkede bütün haklarını her yıl güncellediğimiz bir rehber efendim bu. Bununla o vatandaşlarımızın haklarını kendilerine söylüyoruz. Tabii yurt dışında oy kullanma hakkı, vatandaşlık ve nüfus işlemleri, sosyal güvenlik işlemleri, dövizli askerlik meselesi, gümrük ve trafik sorunları, bunlarla ilgili biz kanunları yeniledik efendim, bunları özellikle müsaade ederseniz anlatmam gerekiyor. Biz, 2018 yılından itibaren yaptığımız çalışmalarda mavi kartlılar... Biliyorsunuz, o ülkenin vatandaşlığına geçip bizim vatandaşlığımızı bırakması gerekenlere Türkiye’de “mavi kart” veriliyor ve bu mavi kartlarla aslında normal bir Türkiye vatandaşının gerekli her şeyi burada da yapabiliyor. Onlarla ilgili mesela mahkemelerde tercüman olarak çalışabilmesiyle ilgili bir kanun oluşturduk, bunu Meclisimize verdik ve kabul ettiniz. Çok vatandaşlığa sahip kişilere ve yurt dışındaki öğrencilere dövizli

askerlik başvurusu imkânı sağlattırdık. Yine diploma denklik ön başvurularının on-line yapılması gerekliliğiyle ilgili kanuni düzenlemeler, idari düzenlemeler yaptık. En önemli şeylerden biri de 2019 yılında yabancı ülke makamlarının verdiği vesayet kararlarına istinaden Türkiye’de tanıma davası açmaya gerek kalmadan konsolosluklarda pasaport işlemi yapılmasını sağladık. Yabancı ehliyetlerin Türkiye’de kullanımı bir yıldır, bunu iki yıla çıkarttık. Yabancı boşanma kararlarının konsolosluklarda ve nüfus müdürlüklerinde tescil edilebilmesini sağladık. Özellikle yine yurt dışından kara yoluyla gelenlerin, bu ihlal nedenleriyle ceza ödemelerini, on beş gün içerisinde Türkiye’deki gibi eğer işte ödemedikleri zaman 15 kat fazla bir ödeme şeyi vardı, onu normal hâle döndürdük. Konsolosluklarda düzenlenen vekâletname örneklerinin Türkiye’de herhangi bir noterlikten alınabilmesini sağladık. Bunun hepsini biz Meclisimize getirdik ve Meclisimiz bunların hepsini kanun ve anayasal düzen hâline getirdi efendim.

Kişisel verilerin -bu çok önemli- şöyle, biz, Sayın Başkanım, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın tabii burada bazı mülkleri var, bu mülkleri çok göstermek istemiyorlar çünkü o tarafta yaptıkları işlemlerden dolayı ama şöyle bir sıkıntı vardı, Türkiye’de belediyelerin sorgulamalarından hızlıca çıkıyordu, biz bunu kişisel verilerin hukuksuz bir şekilde yurt dışına aktarılmasını engellemesine yönelik yasal düzenlemeler yaptık ve yapmaya devam ediyoruz.

Dediğim gibi, şunu tabii söyleyemem, bir özellikle Avrupa’daki Dilekçe Komisyonları biraz önce arkadaşlarımızın da anlattığı gibi çok, bizim yapımızla bire bir örtüşmüyor ve bizim vatandaşlarımıza, yurt dışındaki vatandaşlarımıza çok hizmet etmiyor, karşılığını alamıyor ama biz buna karşılık o vatandaşlarımızın bulundukları ülkelerde maruz kaldıkları sıkıntılarla ilgili onları Türkiye’deki kurumlara yönlendirip ve kurumlarla iş birliği yaparak koordinasyonunu sağlıyoruz.

Çok zamanınızı almak istemiyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Evet, Hadi Bey, çok teşekkür ediyorum, çok faydalı bir çalışma, ellerinize sağlık. Yurtdışı Türkler bizim dönemimizde kurulmuş bir kuruluş ve gerçekten her geçen gün faaliyetleri ve etki alanları anlamında da takdir gördüğümüz, takdir ettiğimiz bir kuruluş. Sizin talepleriniz Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Mecliste bulunan bütün parti milletvekilleri tarafından incelendi ve her getirdiğiniz kanunu da Genel Kurulda geç saatlere kadar çalışarak çıkardık, bu anlamda doğru şeyler yapıyorsunuz.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Biz de çok teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Raporunuz için teşekkür ediyorum. Bu rapora sadece hangi kanuna dayanarak bu işleri yaptığınıza dair bir ekleme yapmanız gerekiyor, onu da tamamlarsanız iyi olur.

İkincisi, son söylediklerinize çok katıldığımı, söyleyemeyeceğim... Hukuk ve hak arama çok önemli, bu yolu bilerseniz ve bu yolu müteaddit defalar kullanırsanız netice almanız mümkün olur. Şimdi, bakın, burada da Meclisimizin hazırladığı çok güzel bir rapor var, bir de sizin hazırladığınız rapor var. Bu raporun içeriğini her ülkede bulunan Türk vatandaşlarımıza tek tek anlatmanız lazım. Atıyorum, Hırvatistan’dakilere buradakinin detaylarını anlatmanız lazım ve bizim oradaki vatandaşlarımız bu anlamda örgütlenmelidir. Biz Almanya’ya yaptığımız ziyarette, siz de orada yaşamışsınız, bilirsiniz, işte, çocuklara Türkçe sınıf açılması konusunda işte bilmem kaç tane çocuk -17 çocuktu galiba- bir araya gelirse, veli imza verirse sınıf açılıyor filan. Yıllardır orada olan insanlar bunları bilmiyorlardı, biz oraya gittiğimizde... Gerçekten biz de bilmiyorduk, oraya gidince... Çünkü bizim elimizde o dönem böyle bir rapor yoktu, kendimiz çalıştık oraya gittik. Bunları anlatmanız lazım. Bu yurt dışından gelenleri kapıda karşılamamız, arabayı hangi tamirciye götüreceğini anlatmanız güzel ama ondan

önemlisi orada yaşayan, orada doğup büyüyen ve orada vergi ödeyen, oranın hayatına, sosyal hayatına, ekonomik hayatına katkı sunan insanların oradaki haklardan da kullanmalarının, insan olmanın gerektirdiği en önemli hak olduğunu anlatmanız lazım. Bunu bir seçenek ama en baştaki seçenek olarak oradaki Türk vatandaşlarına... Çünkü oradaki 5'inci nesil dediğiniz Türk vatandaşı hem daha eğitilmiş, ilk gidenler gibi değil, hem ekonomik durumları daha iyi hem dil açısından hiçbir sorunları yok, bu hakları kullanabilirler, bunu lütfen kayıtlarınızı alın ve bu konuda daha ciddi çalışmalar yapın. Eğer siz böyle söylerseniz oradaki vatandaş hiç gitmez.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Ben şunu yanlış anlaşılmanın önüne geçmek için söylüyorum Başkanım, biz tabii özellikle bunu yönlendiriyoruz. Biraz önce şeyi söyledim, ben Dilekçe Komisyonunun bu konudaki tavrını size anlattım, yoksa vatandaşlarımızla ilgili şunu net söyleyeyim Başkanım...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi birinde reddeder, ikisinde ciddiye almaz, üçüncüsünde belki taraf olarak kabul eder ama dördüncüsünde siz hukuka dayalı bir baskı grubu oluşturduğunuz zaman... Çünkü iddiaları hukuk devleti oldukları, insan olanaklarına dayalı devlet oldukları; netice almak zorundayız. Onun için bunu vatandaşlarımıza çok daha fazla anlatmanız lazım.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Kesinlikle Başkanım. Teşvik etmek...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Bir de zaten çifte vatandaşlıktan dolayı bize de müracaat edebiliyorlar, bize müracaatları başımızın üstünde hâlleriz ama önemli olan oraya müracaat etmeleri ve orada haklarını aramaları, bunun iyi örnekleri de var. Evet, İngiltere’de mesela... Bir de bu zaıtlara geçsin diye söyleyeyim, tabii bizim Komisyonumuzun bir sonraki dönemlerde bu yurttaş girişiminin de çalışması lazım, dünyada böyle bir uygulama başladı. Bu bizde şu anda yok ama bizde çok iyi örnekler var, belki onu da ilerleyen zamanlarda yeni gelen parlamenterler bunu çalışsınlar. İngiltere’de bunun örneğini gördük, 40 bin imzayla. Netice alıp almamak ilk başta çok önemli değil, mühim olan o sürece girebilmiş olmak.

Ben çok teşekkür ediyorum.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Biz teşekkür ederiz efendim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sağ olun, ellerinize sağlık.

Kanunları da ekleyerek, hangi maddeye dayanak veya hangi yasaya dayanak yaptığınızı eklerseniz bu da tamamlanmış olur.

Vatandaşlarımız, Avrupa’nın iş gücü ihtiyacına destek sağlamak amacıyla 1960’lı yıllarda gelmeye başladıkları ve sonrasında yaşamlarını devam ettirdikleri ülkelerin ekonomisi ve sosyal hayatı için vazgeçilmez bir parça hâline gelmiştir. Yaşadıkları ülkelerde güvence altına alınmış temel hak ve özgürlükler ile sosyal hakların kullanımı konusunda Türkiye kökenliler -bahsettiğiniz gibi- sorunlarla karşılaşabilmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde antlaşmalarla ve diğer düzenlemelerle sağlanan haklardan etkin bir şekilde faydalanabilmek için Avrupa Birliği kurumlarını karar almaya ikna edecek başvuru yollarından biri de vatandaş girişimidir. Avrupa Parlamentosunda 1 milyon imzaya sahip dilekçelerin görüşülmesi zorunludur. Benzer durum Belçika Temsilciler Meclisi Dilekçe Komisyonu için 25 bin, Hollanda için 40 bin, Almanya için 50 bin ve İngiltere için 100 bin imza taşıyan dilekçeler için geçerlidir.

Vatandaş girişimi neticesinde talepler karşılanmamış olsa da, görünürlüğüümüz artacak ve farkındalık inşa edilmiş olacaktır. Ayrıca günümüz demokratik ülkelerinde parlamentoya başvuru,

siyasi katılımın kurumsallaşmış şekillerinden biri olarak görülmektedir. Bu sebeple yurt dışındaki yerinde incelemeler sırasında bir araya geldiğimiz vatandaşlarımız hak arama yollarını kullanmaya ve ilgili kurum, kuruluşlara dilekçe vermeye davet edilmiştir tarafımızdan.

Her iki sunum için tekrar teşekkür ediyorum.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon Genel Kuruluna sevk edilen Göksel Soyugüzel'in 16 Mart 2022 tarihli ve 22494 sayılı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilerin sorunları konulu dilekçesine ilişkin

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi, Komisyonumuzun Genel Kuruluna sevk edilmiş bulunan dilekçelerin görüşülmemesine geçiyoruz.

2 adet dilekçemiz var bugün görüşeceğiz. Genel Kurula sevk edilmiş dilekçelerden 2 tanesi var.

Bir tanesi -biraz evvel çalıştığımız üzerinde- Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilerin sorunları konulu Göksel Soyugüzel'in 16 Mart 2022 tarihli ve 22494 sayılı dilekçesidir. Hatırlanacağı üzere, 2/6/2022 tarihli önceki Genel Kurul toplantımızda; Göksel Soyugüzel'in 16/3/2022 tarihli ve 22494 numaralı dilekçesi üzerinde yapılan değerlendirme neticesinde Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımızın yaşadıkları ülke ya da ülkemiz makamlarından dilek ve şikâyetlerinin araştırılması ile dilekçe hakkı kapsamında yürütülen parlamento çalışmaları konusunda bilgi ve tecrübe paylaşımı amacıyla yurt dışında yerinde inceleme yapılmasına karar vermiştik.

Kurumların yapmış olduğu sunumların ardından bu konuyla ilgili çalışmaya geçiyoruz.

Bu görüşmeler neticesinde, sayın vekillerim, bu konuyla ilgili söz almak ister misiniz? Arzu Hanım, sayın vekilim? Hep beraber gittik, çalışmaları birlikte yaptık.

Başka söz almak isteyen üyemiz olmadığı için katkı sunan bütün arkadaşlara, siz bürokratlarımıza teşekkür ediyoruz.

Vatandaşlarımızın yaşadığı ülkelerdeki dilekçe komisyonlarıyla yaptığımız ikili görüşmeler sırasında, misafirperverlikle karşılandık ve gündeme gelen konularda ortak çözümlere gidilebileceği kanaati hasıl oldu. Dilekçe komisyonları nezdinde görüşmeleri, uluslararası ilişkiler bağlamında yumuşak güç uygulaması olarak değerlendirmekteyim. Bu nedenle geçmişte olduğu gibi gelecekte de vatandaşlarımızın sorunlarına sahip çıkacak ve onların seslerini yaşadıkları ülkelerdeki en üst makamda duyulması için gayret sarf edeceğiz.

Biz bu arada tabii, Hollanda'ya gidemedik, bu dilekçeyi veren arkadaşımız Hollanda'da yaşıyordu. Hollanda Parlamentosundaki seçimler ve bizdeki seçimler, Coronavirüs vesaire dolayısıyla da Hollanda'ya gidemedik, bunu da kayıtlara geçiriyoruz.

VI.- KARARLAR

1.- Göksel Soyugüzel'in 16 Mart 2022 tarihli ve 22494 sayılı Dilekçesi'nin karar konusu olamayacağına dair Komisyonun kararı

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi 1 önerge var sayın vekillerim, onu okutacağım, buyurun.

Dilekçe Komisyonu Başkanlığına

Göksel Soyugüzel'in 16/3/2022 tarihli ve 22494 numaralı dilekçesi karar konusu olamayacağına karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

Arzu Aydın

Fehmi Küpçü

Bolu

Bolu

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Önerge hakkında söz almak isteyen var mı? Yok.

Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Göksel Soyugüzel'in 16/3/2022 tarihli ve 22494 numaralı dilekçesinde özetle Hollanda'da yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarının velayet sorunlarından bahisle, Hollanda'da yaşayan Türklerin aile yapısı ve sosyokültürel değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması amacıyla yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla Dilekçe Komisyonu tarafından yerinde inceleme yapılması talep edilmektedir.

Yerinde inceleme talebiyle ilgili olarak Genel Kurulun 2/6/2022 tarihli toplantısında alınan karar kapsamında Almanya, Belçika, Avrupa Parlamentosu, Hırvatistan, Çekya, İrlanda ve İngiltere'ye yerinde incelemeler yapılmıştır. Parlamentosunda dilekçe komisyonu bulunan 19 ülkede yerinde inceleme yapılması planlanmış olmasına rağmen, yasama döneminin sona erecek olması nedeniyle diğerlerini ziyaret etmek mümkün olamamıştır.

Bilindiği üzere devlet olmanın vazgeçilmez bir parçası olan egemenlik hakkı, belirli bir ülkede ortaya çıkacak hukuksal sorunları kesin hukuksal çözümlere ulaştırma yetkisine sahip olmayı ifade etmektedir. Vatandaşlarımız ise yabancı bir ülkede ilgili ülkenin hukuk kurallarına tabi olarak yaşamlarını sürdürmek durumundadır. Dolayısıyla yaşadıkları ülkede karşılaştıkları sorunlar için ilgili ülkenin yetkili makamlarına başvurulması yani dilekçe hakkının kullanılması, demokratik bir hukuk devleti açısından da vazgeçilmezdir. Şu hâlde vatandaşlarımızın ilgili ülke nezdinde başvuru yollarını tüketmeleri bir zorunluluktur.

Diğer taraftan, Türklerin aile yapısı ve sosyokültürel değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması amacıyla yapılması gerekenlerin belirlenmesi talebinin karşılanabilmesi için, kanun hükümlerinde değişiklik ya da yeni bir kanun yapılması gerekmektedir. İç Tüzük'ün 117'nci maddesi gereğince, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun dilekçeleri öncelikle 116'ncı madde hükmü çerçevesinde incelemesi ve karar konusu olup olamayacaklarına karar vermesi gerekmektedir. Şu hâlde İç Tüzük'ün 116 ve 117'nci maddeleri gereğince Göksel Soyugüzel'in 22494 numaralı dilekçesinin karar konusu olamayacağı değerlendirilmektedir.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Önergeyi oylarınıza sunuyorum sayın vekillerim: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 dilekçeyle yaklaşık 7-8 ülkeyi ziyaret ettik ve gerçekten hem Komisyonumuz adına hem bu konuda çalışan kurum, kuruluşlar adına güzel bir arşiv yarattığımızı düşünüyorum.

Önerge doğrultusunda Genel Kurul kararı olmak üzere 22494 sayılı dilekçenin karar konusu olamayacağına dair kararımızı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V.- İHTİSAS KOMİSYONLARI(Devam)

B)ALT KOMİSYON RAPORLARI

1.- Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Raporu ^{(*)(**)}

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Şimdi, ikinci bir alt komisyon çalışmamız vardı. Tabii, seçim gelmeseydi ve daha farklı detaylı çalışacaktık ama eminim çok güzel bir çalışma yaptınız.

* Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonunun 14/10/2021; 4/11/2021; 24/11/2021; 5/1/2022; 23/6/2022; 30/6/2022 ve 9/3/2023 tarihli Toplantı tutanakları bu tutanağa eklidir.

** Alt Komisyon Raporu bu toplantı tutanağına eklidir.

13 Mart 2023 Pazartesi günü yani iki gün önce dağıtılan çağrı yazımızda Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun; 14 Temmuz 2021 tarihli ve 13 sayılı kararıyla kurulan Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu yürüttükleri çalışmalar neticesinde hazırladığı raporu ekte göndermiştir.

Şimdi, Ünal Koç'un 11/6/2021 tarih ve 19184 numaralı dilekçesi hakkındaki Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Raporu üzerine görüşmelere başlıyoruz.

Alt Komisyon çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgi vermek üzere Alt Komisyon Başkanı Bolu Milletvekilimiz Sayın Avukat Arzu Aydın'a söz veriyorum.

Sayın Başkanım, buyurun.

ARZU AYDIN (Bolu) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, milletvekili arkadaşlarım, basın mensupları ve saygıdeğer katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle ülkemizde yaşanan büyük deprem felaketi nedeniyle yakınlarını kaybeden vatandaşlarımıza, tüm milletimize ve devletimize başımız sağ olsun dileklerimi iletmek, canla başla afetzedelerimizin yanında olan tüm kurumlarımıza, sivil toplum kuruluşlarımıza, gönüllülerimize ve velhasıl tüm vatandaşlarımıza teşekkür etmek istiyorum. Yaşadıklarımızı unutmadan yaralılarımızı saracak, Allah'ın izniyle bölgemizi tekrar ayağa kaldıracacağız. Tüm ülke çapında afetlere hazır olmak amacıyla en hızlı şekilde dönüşümümüzü tamamlayacağımıza inancımız tamdır.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 14/7/2021 tarihli ve 13 sayılı kararıyla Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Mehmet Taytak, şahsım, İzmir Milletvekili Sayın Özcan Purçu, Kayseri Milletvekili Sayın İsmail Tamer ile Kilis Milletvekilimiz Sayın Ahmet Salih Dal'dan oluşan Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonunun kurulmasına karar verilmiştir. Alt Komisyonun 14 Ekim 2021 tarihli ilk toplantısında tevecüh gösterilerek şahsım Alt Komisyon Başkanlığına seçilmiş, Komisyonun çalışma usul ve esaslarına karar verilmiştir.

Hatırlanacağı üzere, komisyonumuza gelen dilekçede özetle pazar yerlerinde ortaya çıkan biyobozunur gıda atığının kompost gübreye dönüştürüldüğü, onarıcı tarım uygulaması olan Topraktan Toprağa Biyobozunur Atık Projesi'yle gıda israfının önlendiği, projenin pilot uygulamasının ardından kullanılabilir nitelikteki ürünlerin Kayapınar Belediyesi Başkanlığı ile Topraktan Tabığa Tarımsal Kalkınma Kooperatifi iş birliğiyle konserve, paketli ürün ya da sıcak yemeğe dönüştürülmesine başlandığı belirtilerek projenin ülkemiz ile dünyaya tanıtılması ve yaygınlaştırılması adına Diyarbakır ili Kayapınar İlçesinde Dilekçe Komisyonunun yerinde inceleme yapmasının talep edilmesi üzerine gerçekleştirilen yerinde inceleme neticesinde konunun Alt Komisyon düzeyinde ele alınmasının uygun olacağı anlaşılmıştır.

Komisyonumuz bu çalışmaları sırasında Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 8'inci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan her türlü yetki kapsamında kamu kurum ve kuruluşları, burada bakanlıklarımız var, meslek kuruluşlarımız var Belediyeler Birliği gibi, yaklaşık 18 tane, tek tek saymıyorum adını, kooperatifimiz var ve uzmanlarla görüşülmüş ve Komisyonumuz kuruluşundan bu yana 7 toplantıyla Ankara, İzmir, Çanakkale, Ordu ve Mardin'de olmak üzere 5 ilimizde yerinde inceleme gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

Dilekçe Komisyonu Genel Kuruluna sunulmuş olan raporumuzda sosyal kooperatiflerin tanımı, amaçları, türleri, israfın önlenmesindeki yeri, dünya ve ülkemizdeki durum ayrıntılı şekilde incelenmiş,

paydaşların resmî yazılarla tarafımıza bildirdiği önemli ve değerli bilgiler yer almıştır. Komisyon olarak kapsamlı çalışmamızı tamamladıktan sonra başta Cumhurbaşkanlığı ve Ticaret Bakanlığı olmak üzere Alt Komisyon çalışmaları üzerinde etkili tüm paydaşlardan konu özelinde çalışmalar yapılmasını, bunların kamuoyu ve komisyonumuzla paylaşılmasını istedik. Komisyonumuz, mevcut kooperatif sistemi ile sosyal kooperatif oluşumunun farkı, sosyal hizmet sunumu ve dezavantajlı grupların desteklenmesi açısından yararları ile israfın önlenmesindeki işlevleri ve uygulamada yaşanan sıkıntıları sahada tespit etmiş ve toplam 36 öneri getirmiştir.

İnaniyoruz ki henüz yasal düzeyde kurumsallaşamamış olan ve kanun olarak düzenlenmesinde toplumsal yarar gördüğümüz bu konuda müstakil bir yasal düzenleme yapabilmesi adına sosyal kooperatif konusunu gündemine alarak muhtemel yasal düzenlemelerinin altyapısının hazırlanmasında Komisyonumuz bir çatı organizatör olmayı başarmış durumdadır. Bu raporla sosyal kooperatifçilik alanında müstakil bir kanun teklifinin hazırlanmasının çok daha nitelikli hâle geleceğine inancımız tamdır. Sunulan önerilerin Komisyon olarak takibini yapacağız inşallah.

Bugün dünyada üçüncü sektör olarak görülen ve toplumsal refahın tabandan yayılmasında başaktörlerden sayılan sosyal kooperatifçiliğin Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ilk kez incelenmesinin, tüm paydaşların bir araya gelerek yapılan değerlendirmeler neticesi böyle bir raporun ortaya çıkmasının şahsım ve Komisyonumuz adına çok önemli olduğuna inanıyoruz. Ülkemizde israfın önlenmesinde uygulanabilecek bir model olarak karşımızda duran sosyal kooperatifçilik modelinin yasama erki ve Komisyonumuz vasıtasıyla kamuoyuyla paylaşılmasından büyük memnuniyet duymaktayız.

Bu vesileyle, çalışmamıza destek veren burada... Efendim, daha evvel de size yazarak söylemiştim, burada kayıtlara girsın diyerek- şifahen de söyleyeceğim, tabii bu Komisyonun son toplantısı, hani yine sizin söyleminizle söyleyeyim; dostlar, büyükler, tecrübe sahipleri bazen arkadan gelenlerin gözüne fener tutarlar, bazıları da yollarına ışık tutarlar ki onlar bu tecrübeden faydalansınlar. Ben şahsen hem Komisyonda beraber çalıştım hem de bu Komisyona geldiğim ilk andan itibaren öğretici tavrınız, yol gösterici hâliniz nedeniyle gerçekten bir Milletvekili olarak, bir kardeşiniz olarak hassaten gönülden teşekkür ettiğimi ifade ederek devam edeyim. Tabii, benimle beraber çalışan çok kıymetli vekillerime, her birinin tecrübesinden ayrı ayrı faydalandık, Allah hepsinden razı olsun, eksik olmasınlar. Bakanlık temsilcilerimize, Türkiye Belediyeler Birliğine, çağrımıza gelen, destek veren tüm kooperatiflerimize, akademisyenlerimize ve elbette isimlerini tek tek saymayayım ama bütün uzman arkadaşlarımıza Akif Bey'in şahsında Hayrettin Bey'e, Demet'e, Zuhâl'e ve Eray'a ve tüm uzman arkadaşlarımıza tek tek sayıyorum, ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Efendim toplantımızın ve hazırladığımız raporun inşallah hayırlara vesile olmasını da temenni ediyorum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Sayın Vekilim, değerli meslektaşım, ben de çok teşekkür ediyorum. Gerçekten Türkiye’de çalışılmayan bir konuyu, özellikle kadınlar ve dezavantajlı gruplar için çok çok önemli olduğunu düşündüğümüz bir konuyu detaylı bir hâle getirdiniz. Keşke vaktiniz yetseydi de bunun kanun çalışmalarında da biz olabilseydik ama seçim dönemi, inşallah kanunlarında da kanun çalışmalarında da siz olursunuz diyorum, tekrar çok teşekkür ediyorum.

Raporun benimsenmesini oylarınıza sunacağım değerli milletvekillerim: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyelerimiz, şimdi Alt Komisyon Raporu üzerindeki görüşmeleri açacağım, görüşmeler sırasında ifade edilen görüşler çerçevesinde Komisyonumuzun yetkileri kapsamında kararımızı vereceğiz.

Bu konuyla ilgili görüş bildirmek isteyen var mı?

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Dışarıdan tek bağımsız üye benim herhâlde, hepsi Komisyonun...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Bir şey söylemek isterseniz dinleriz.

Şimdi, tabii bu Komisyonunda, alt komisyonlardan sonra her alt komisyon başkanımız ileride de göreceksiniz, konunun sahibi oluyor. Mesela devre mülklerle ilgili direkt arkadaşımız, işte maketten satışlarla ilgili, obeziteyle ilgili her ne kadar ben Başkan olsam da devamlı İsmail Bey. Dolayısıyla bu da bizim için önemli bir çalışma oldu, emeklerinize sağlık, teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen üyelerimiz yok, milletvekillerimiz yok.

Alt Komisyon Raporu üzerinde başka söz almak isteyen üyelerimiz olmadığı için raporu redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemimizde görüşülecek başka konu olmadığından toplantıyı kapatıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR(Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mıhrimah Belma Satır'ın, 26'ncı ve 27'nci Dönem'de Komisyon çalışmalarına katkı veren herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum, ben de en uzun süreli Dilekçe Komisyonu Başkanı olarak 26'ncı ve 27'nci dönemde sizlerle ve sizler gibi değerli milletvekili arkadaşlarımızla toplumu ilgilendiren her konuda küçüğünden büyüğüne bazen “Buna ne gerek var?” denilen konulara bile girdik, çalıştık ve çok güzel raporlar yazdık. Özellikle de Dilekçe Komisyonunun tanınırılarını, farkındalığını ve hak arama kültürünün gelişmesi için de çeşitli çalışmalar yaptık. Bu anlamda ben de size katılıyorum, Komisyonumuzun çok değerli uzman arkadaşlarına, bütün personelimize çok teşekkür ediyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinin en değerli arkadaşları, en değerli uzmanları bizim Komisyonumuzda çalışan uzmanlar. Her ne kadar bizi pek sevmeseler de biz çok çalıştırdığımız için ama biz onları çok seviyoruz.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Başkanım, kayıtlara geçmesi açısından istirham ederim.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Geçsin, ben tekrar teşekkür ediyorum.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Küçük bir şey söylemem lazım ya burada.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Başkanım sen, buyur İsmail Ağabey.

III.- AÇIKLAMALAR(Devam)

2.- Kayseri Milletvekili İsmail Tamer'in, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; bu 27'nci Dönem içerisinde Dilekçe Komisyonunda, Değerli Başkanım, başta siz olmak üzere göstermiş olduğunuz bu yol gösterici, iyi niyet ve kısaca bir aile gibi bize onu hissettirdiğiniz için size sonsuz teşekkürler ediyoruz. Gerçekten de şimdi ben aşağıda kızımızla karşılaştım, ona ilk söylediğim şey “Bizim kız, ne yapıyorsun?” dedim yani bu bizim bir aile olduğumuzun ifadesidir. Bu anlamda da başta Akif Bey olmak üzere tüm uzman arkadaşlara, çalışan herkese ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum. Hatamız olduysa kusura bakmayın, büyüklüğümüze sayın ama ben de Akif’le biz çok çekiştik, çok sevdik onu... Ama hepsi gerçek anlamda da burada bir şey üretebilmek ve bundan sonraki geleceklere bir ışık tutabilmek adınaydı. O feneri siz tuttunuz, biz size yardım etmeye çalıştık, inşallah çok iyi şeyler yaptığımıza ben de inanıyorum. Sizin şahsınızda tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum, Allah razı olsun diyorum Değerli Başkanım, sağ olun.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Sayın Başkanım, müsaadenizle bizim başka bir toplantımız var, oraya gitmemiz gerekiyor.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Tamam, biz bundan sonra bir aile toplantısı...

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Artık bu ona döndü yani.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok teşekkür ediyoruz, sizin ve diğer arkadaşların gönderdiği dokümanlar da bizim için çok değerliydi.

Çok teşekkürler.

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKAN YARDIMCISI ABDÜLHADİ TURUS – Sağ olun.

Hürmet ediyoruz.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok teşekkürler.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buyurunuz efendim.

3.- Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü'nün başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Evet, Kıymetli Başkanım, geçen hafta da kayıtlara geçirmiştim ama Başkanım dedi ki: “Haftaya inşallah bir toplantı daha yapacağım.” Ben aynı hissiyata katılıyorum Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimin, başkanlarımin söylediğine. Bire bir de söylüyoruz ama –kayıtlarda- kayıt esastır en azından Mecliste, ben de yürekten teşekkür ediyorum. Çünkü biz Başkanım ile daha önce, ilk, yeni milletvekili olduğumda ben grup başkan vekilimizdi, orada da beraber çalışmıştık.

Tabii, ben bunun bir kere daha altını çizmenin kıymetli olduğunu düşünüyorum, marifet iltifata tabi, bu konuda başarılı olan insanları takdir, taltif etmek lazım. Komisyon da buna, bu iyi huyumuzun çıkmasına biraz da aslında vesile oldu. Ben, Adalet Komisyonunda çalıştım, Divanda çalıştım, işte on iki yıldır Meclisteyim, Meclisin matematiğini az çok biliyorum.

Dilekçe Komisyonu aslında, belki dışarıdan görüldüğünde “Ya, çok fazla iş yapmıyormuş.” gibi bir algı olabilir gibi belki hani diğer komisyonlara nazaran, bilmeyenler vardır açısından... Ama işi bilenler açısından, Anayasa'nın 74'üncü maddesine dercedilmiş. Demin de baktım Başkanım, Dördüncü Bölümde siyasi hak ve ödevler, vatandaşlık, seçme ve seçilme, siyasi partiler, kamu hizmeti, vatan hizmetinden sonra düzenlenen bir madde, bir hak arama müessesesi dolayısıyla bu aslında hem milletimizin refahı açısından da kıymetli bir Komisyon. Ben hukukçu bir milletvekili olarak... Bu Komisyon da biraz da sizin farkındalığınızla Başkanım -onu peşinen söyledi, kıymetli vekillerim, başkanlarım da söyledi- güzel çalışmalarla imza attık. İnşallah, 28'inci Dönemde de Başkanım, sizi görürüz burada. O 4 dönem üzerine 5'inci dönem olur; o kırk yılın üzerinde inşallah kırk bir yıl, böyle maşallahla devam ederiz diyorum.

Ben başta şahsınıza, Komisyondaki milletvekili arkadaşlarımıza, evet, Yasama Uzmanlarından Akif Kardeşim olmak üzere... Yine kayıtlara geçsin, o sayılan altı ülkenin bir tanesinde ben vardım ya Akif diyormuşum.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok fena, çok kötü vurdu seni.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Neyse bu da kayıtlara girsin diyeyim Akif.

Yasama uzmanı arkadaşlara yürekten teşekkür ediyoruz. Çünkü alt komisyon da sayı az olduğu için

nitelikli çalıştı, biz daha çok yasama uzmanı arkadaşları da bu konuda çok zorlamış olduk.

Stenograf kardeşim olmak üzere, buradaki kıymetli misafirlerimize ben tekraren teşekkür ediyorum.

Hayırlı bir dönem diliyorum Kıymetli Başkanım.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Amin, inşallah.

Aday olanlara başarılar diliyoruz.

MUSTAFA KENDİRLİ (Kırşehir) – Çok kısa ben de söz alayım kayıtlara geçmesi adına.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Buyurunuz Sayın Vekilim.

4.- Kırşehir Milletvekili Mustafa Kendirli'nin, başta Komisyon Başkanı olmak üzere 27'nci Yasama Döneminde Komisyonunda görev alan herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA KENDİRLİ (Kırşehir) – Kıymetli Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar, kıymetli uzman arkadaşlarım; tabii, benim ilk dönemimdi, Meclise geldim acemilikle, komisyonlar belirlendi, daha sonrasında ben ilk Fehmi Ağabeye sordum, dedim ki: “Ya, Dilekçe Komisyonu ne iş yapar?” Fehmi Ağabey de “Doğru Komisyondayız, beraber çalışırız.” diye söyledi. Gerçekten de ilk günden itibaren burada tabii ki Başkanımızın bu derin tecrübesinden hep faydalandık, Allah ondan razı olsun; gerçekten, yol gösterici tavrıyla da bizlerin önüne hep ışık oldu. Güzel bir dönem geçirdik, ben onun için başta Kıymetli Başkanına teşekkür ediyorum. Değerli milletvekili arkadaşlarım da burada hem bizim partimizden hem diğer siyasi partilerden olan arkadaşlarımız var -burada değiller ama- gıyabında onlara da teşekkür ediyorum; güzel, uyum içinde bir çalışma sergilendi.

Şimdi, herkes Akif Bey'e yüklendi ama ben alt komisyonumda Sezen Hanım, Yasemin Hanım'la beraber çalıştım, onlara da özellikle teşekkür ediyorum. Diğer arkadaşlarımızın ismini Arzu Hanım biraz evvel zikretti. Unuttuğumuz varsa hakkınızı helal edin değerli arkadaşlar. Çok keyifli çalışmalar yaptık, ülkemiz adına, Meclisimiz adına güzel işlere imza atıldı, güzel raporlar oluştu.

İnşallah, önümüzdeki süreçte, önümüzdeki dönemde de yine bu güzel yapı devam eder Başkanımın başkanlığında; rekor üstüne tekrar bir rekor kırılsın; bizim gönlümüzden bu geçer diyor, hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum başta Başkanım olmak üzere.

Allah'a emanet olunuz.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MİHRİMAH BELMA SATIR – Çok teşekkür ediyoruz arkadaşlar, sağ olun.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.04